

Beleidsplan Bibliotheek Theek 5

Versie: oktober 2015

Inhoudsopgave

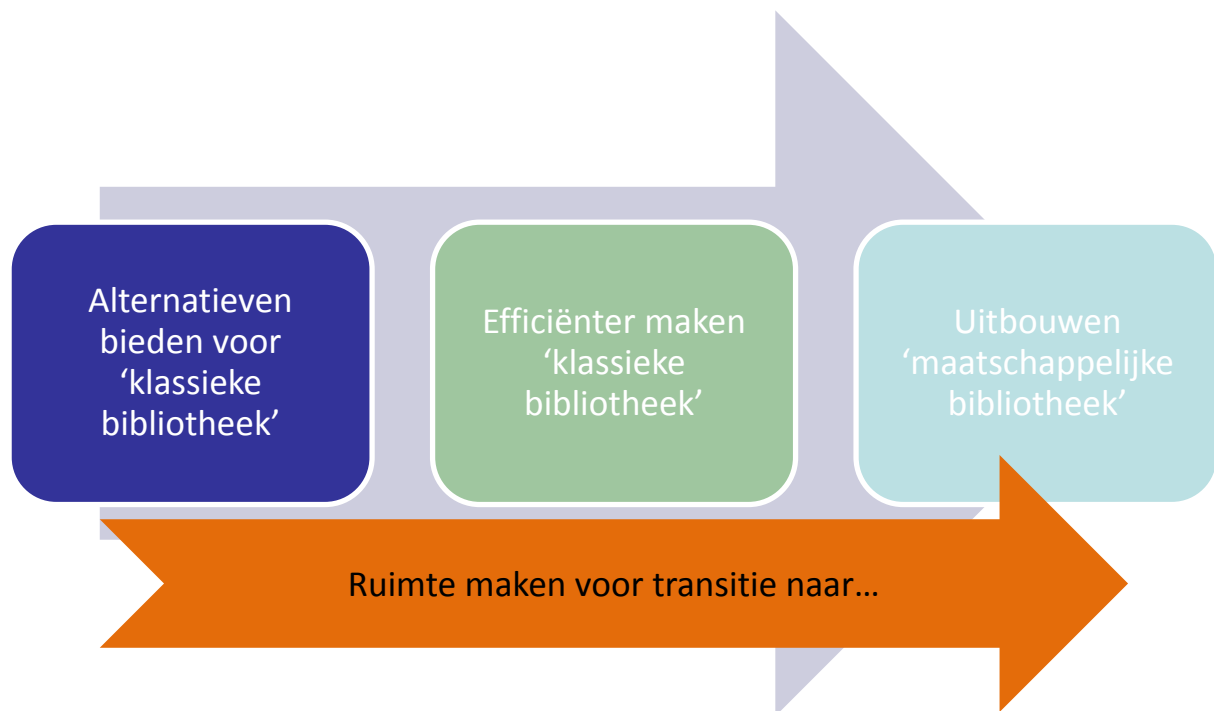
De bibliotheek in transitie	3
Bibliotheek Theek 5	4
Ontwikkelingen in de maatschappij	5
Ontwikkelingen in de bibliotheekbranche	6
Lokale ontwikkelingen.....	7
Ontwikkelingen per gemeente	8
Missie en visie	12
De waarde van de bibliotheek.....	13
Speerpunten van beleid in drie programmalijnen	16
Programmalijn 1: Taal- en leesbevordering & verminderen laaggeletterdheid	17
Programmalijn 2: Zelfredzaamheid en participatie.....	19
Programmalijn 3: Een leven lang leren	21
Wat dit vraagt van Theek 5?.....	22
Inspiratiebronnen	25

De bibliotheek in transitie

Een veranderende bibliotheek in een veranderende samenleving. Zeg maar gerust een transitie. Dit vraagt om passie, een nieuw elan. En dat is noodzakelijk als we kijken naar de feiten. De overheid treedt steeds meer terug, terwijl bijvoorbeeld de werkloosheid stijgt. Ook zien we dat er ongekend veel laaggeletterden (1,3 miljoen) en digibeten (1 miljoen) in Nederland zijn.

Deze transitie vraagt om mensen en partijen die opstaan en zich inzetten voor de maatschappij. Gebaseerd op samenwerking, give and take, passie en betrokkenheid. De bibliotheek wil hierin van betekenis zijn. Wij onderscheiden ons door onze taak te vervullen op basis van de publieke waarden onafhankelijkheid, betrouwbaarheid, toegankelijkheid en pluriformiteit. We geloven dat wij, juist dankzij deze waarden, kunnen fungeren als 'sociale lijm' en ten dienste kunnen staan van de samenleving.

De ontwikkelingen in de maatschappij laten zich anno 2015 moeilijk voorspellen. Dit beleidsplan, met de geschetste koers, kent geen einddatum. Indien de noodzaak zich aandient om dit plan te herzien, dan zal dit gebeuren. Om dit te borgen zal er elk half jaar een evaluatie plaatsvinden.

Bibliotheek Theek 5

Ontstaan

Bibliotheek Theek 5 is ontstaan op 1 januari 2005. Wij zijn een organisatie met 13 vestigingen in de gemeenten Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Baarle-Hertog, Dongen, Drimmelen, Geertruidenberg, Gilze en Rijen en Oosterhout. Ons werkgebied telt ruim 170.000 inwoners.

Beleid 2013-2015

In de periode 2013-2015 hebben we binnen onze maatschappelijke opdracht 'lezen, leren en informeren' centraal gesteld. De focus lag deze beleidsperiode op:

- het stabiliseren van het aantal betalende leden en het laten stijgen van het aantal jeugdleden;
- het afvlakken van de daling van bezoekers en uitleningen;
- het intensiveren van het contact met basisscholen en voor- en vroegschoolse instellingen (VVI);
- het realiseren van een lichte stijging van de eigen inkomsten.

Om dit te bereiken zijn enkele speerpunten benoemd:

1. De openingstijden verruimen;
2. Inlevermogelijkheden creëren;
3. De dienstverlening verbeteren;
4. Bibliotheek op School invoeren in het basisonderwijs en VVI;
5. De abonnementenstructuur herzien;
6. Fysieke en digitale bibliotheek integreren;
7. Collecties uitbreiden;
8. De activiteitenprogrammering herzien.

Cijfers

Het aantal betalende leden is de afgelopen twee jaar gedaald met respectievelijk 8% in 2013 en 9% in 2014. Het aantal jeugdleden is in 2013 gestegen met 1% en in 2014 met 5%. Na een jaar met dalingen, was het afgelopen jaar een stijging zichtbaar in het aantal bezoekers (+7%) en uitleningen (+0,5%). Het aantal basisscholen dat deelneemt aan de Bibliotheek op School is flink gestegen: van 15 scholen in 2013 naar 24 in 2014 (+ 60%). We hebben de contacten met het VVI geïntensiveerd.

Bezuinigingen

In de periode 2010 tot en met 2014 is het budget van Bibliotheek Theek 5 door de gemeenten in het

werkgebied in totaal gekort met 15,2%. Daarnaast hebben we, op een enkele uitzondering na, geen loon- en prijscompensatie ontvangen. Diverse lasten, zoals de loonkosten voor de werkgever en huur van gebouwen zijn de afgelopen jaren echter aanzienlijk hoger geworden. De Consumenten-prijsindex (CPI) steeg in de periode 2010 tot en met 2014 met 9,1%. Dit betekent dat ons feitelijk beschikbare budget in de afgelopen vijf jaar met een kwart is gedaald.

Meerjarenbegroting (anno 2015)

Op basis van het huidige beleid en de huidige exploitatie zien we dat de meerjarenbegroting 2016-2018 een negatief saldo laat zien. Dit wordt veroorzaakt door teruglopende subsidies, teruglopende ledeninkomsten en stijgende kosten. Bij ongewijzigd beleid loopt dit tekort op naar een negatief exploitatieresultaat van ongeveer € 400.000 per jaar (in 2018).

Personeel

In de afgelopen jaren is, als gevolg van bezuinigingen, het aantal fte behoorlijk gedaald. De personeelsformatie daalde in de periode 2010-2014 met 12,3% (5,9 fte). De daling in de personele formatie is tot stand gekomen door natuurlijk verloop, het niet verlengen van tijdelijke contracten en vrijwillige vertrekregelingen. Bovendien hebben we sinds september 2009 een vacaturestop. De krimpende personeelsformatie, de verhoging van de pensioenleeftijd naar 67 jaar, de onevenwichtige leeftijdsopbouw van de personeelsformatie en de vacaturestop zijn punten die de komende jaren veel aandacht zullen vragen.

In 2013 heeft Bibliotheek Theek 5 een vrijwilligersbeleid opgesteld. Vrijwilligers ondersteunen de bibliotheekmedewerkers als gastvrouw/-heer of opruimkracht, waardoor de medewerkers hun tijd en kennis beter kunnen inzetten om klanten te helpen en de producten en diensten van de bibliotheek te promoten. Ook werken we met vrijwilligers die ondersteuning bieden voor onder andere de Boekendienst aan Huis en werkzaamheden in de directe dienstverlening. Het aantal vrijwilligers is sindsdien flink gestegen. Eind 2012 werkten er 54 vrijwilligers bij Bibliotheek Theek 5, in 2013 waren dit er 83. Op 31 december 2014 was het aantal vrijwilligers uitgebreid tot 140 en dit aantal stijgt nog steeds.

Ontwikkelingen in de maatschappij

De samenleving verandert. Maar hoe en hoe snel veranderingen zich voltrekken, laat zich lastig voorspellen. Wat we wel weten, is welke trends zich aftekenen. Deze manifesteren zich soms 'alleen' maar vaak ook in samenhang met elkaar. Ze vormen het decor waarin de bibliotheek haar oorspronkelijke functie vervult en waarin deze functie zich ontwikkelt.

Kennis als productiemiddel

- Van traditionele kenniseconomie naar een lerende economie.
- Een leven lang leren.
- Talentontwikkeling én het verkleinen van achterstanden.
- Leren buiten de formele structuren.
- Voortdurend vernieuwen van kennis en competenties.

Belang van specifieke vaardigheden

- Geletterdheid* als fundament.
- Afbrokkelende leescultuur: er wordt digitaal meer scannend gelezen in plaats van lineair, wat negatieve gevolgen heeft voor onze concentratie.
- Digitale en informatievaardigheden: het belang hiervan neemt toe in het kader van geletterdheid.
- 21e-eeuwse vaardigheden** zijn belangrijk om mee te kunnen in de maatschappij en voorbereid te zijn op de arbeidsmarkt.

Digitalisering en personalisering

- Vergaren, creëren en delen van kennis wordt steeds gemakkelijker door digitalisering.
- Verandering in het boekenbestel door digitalisering: e-books naast gedrukte boeken.
- Personalisering van content op basis van klantgedrag.

Belang van netwerken en community

- Onderlinge connecties, kennisdeling en samenwerking spelen een steeds belangrijkere rol.
- Internet functioneert als platform waarop steeds meer mensen een stem hebben en waarop de hoeveelheid aan conversaties en de uitwisseling van ideeën enorme potentie biedt voor massacreativiteit en innovatie.
- Social learning en social reading: leren en lezen wordt steeds meer een sociaal proces.

Minder tijd en meer beleving

- Groeiende behoefte aan gemak, snelheid en flexibiliteit om werk, zorg en privé efficiënt te organiseren en te combineren.
- Verlangen naar intensievere beleving bij invulling van tijdsbesteding neemt toe.
- Nadruk op edutainment: toevoegen van spelelementen aan het leerproces.

Sociale weefsel van stad/dorp verandert

- Afkalving van het sociale leven waar voorzieningen onder druk komen te staan door leegloop van dorpen en stadswijken.
- Relevantie van een 'public third place' neemt toe. Deze 'derde plaatsen', naast thuis en werk, voorzien mensen van een plaats voor ontmoeting, met de mogelijkheden tot het bouwen aan een gemeenschapsdoel.

---

*Geletterdheid

Geletterdheid omvat een scala aan vaardigheden: luisteren, spreken, lezen, schrijven, gecijferdheid en in dat kader het gebruiken van alledaagse technologie om te communiceren en om te gaan met informatie.

**21e-eeuwse vaardigheden

Naast geletterdheid in de breedte, betreft dit competenties als samenwerken, creativiteit, communiceren, probleemoplossend vermogen, kritisch denken en sociale en culturele vaardigheden. Ze zijn nodig om goed voorbereid te zijn op de arbeidsmarkt.

Ontwikkelingen in de bibliotheekbranche

Door maatschappelijke trends en ontwikkelingen zien we ook dat de bibliotheekwereld flink aan het veranderen is. Hier staan de belangrijkste ontwikkelingen van het moment op een rij.

Bibliotheekwet

De Eerste Kamer heeft op 18 november 2014 het wetsvoorstel Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) aangenomen. Sinds 1 januari 2015 regelt deze wet de digitalisering van de openbare bibliotheek en zorgt voor structurele financiering daarvan door de Rijksoverheid. In deze wet is vastgelegd dat iedere Nederlander toegang moet hebben tot een openbare bibliotheek, zowel in fysieke als digitale vorm. Ook zijn de kernfuncties en voorwaarden vastgelegd waaraan een openbare bibliotheek moet voldoen.

Kernfuncties

De bibliotheek is een:

1. warenhuis van kennis en informatie;
2. centrum voor ontwikkeling en educatie;
3. inspiratiebron van lezen en literatuur;
4. encyclopedie van kunst en cultuur;
5. podium voor ontmoeting en debat.

Rapport Commissie Cohen

Het Sectorinstituut Openbare Bibliotheken (SIOB) heeft een externe commissie gevraagd om een toekomstperspectief te ontwikkelen voor de openbare bibliotheek in 2025. In januari 2014 is de hieruit voortgekomen publicatie 'Bibliotheek van de toekomst - knooppunt voor kennis, contact en cultuur' aangeboden aan minister Jet Bussemaker van het ministerie van OCW en Kars Veling voorzitter van de VOB. Doel van de publicatie is zowel bibliotheken en gemeenten, als de provinciale en landelijke overheid, houvast te bieden bij het maken van keuzes voor de toekomst.

Lidmaatschap

Landelijk loopt het aantal leden terug. Dit komt vooral door de afname van het aantal volwassen leden. Deze daling van het aantal betalende leden

laat zich verklaren door de landelijke tendens dat lidmaatschappen voor onder andere de jongere generatie niet meer aantrekkelijk zijn. Als gevolg van verdergaande individualisering in de maatschappij, willen mensen zich niet meer langdurig binden. Nieuwe en andere indicatoren zijn noodzakelijk om het maatschappelijk rendement van de bibliotheek aan te tonen. Het aantal jeugdleden blijft daarentegen wel stijgen. Ook het aantal bezoekers aan de digitale en fysieke bibliotheken zien we landelijk stijgen.

E-bookplatform

BNL ontwikkelt namens het ministerie van OCW en in nauwe samenwerking met de openbare Bibliotheken digitale diensten voor de bibliotheekbranche. In januari 2014 is een gezamenlijk e-bookplatform gelanceerd. Inmiddels zijn er ongeveer 10.000 titels te leen. Deze zijn leesbaar op mobiele telefoons, tablets, computers en e-readers. Bijna 180.000 mensen hebben al een account aangemaakt en er zijn ruim 1,2 miljoen e-books geleend.

Integratie landelijke bibliotheekorganisaties

Per 1 januari 2015 zijn het Sectorinstituut Openbare Bibliotheken (SIOB), de Koninklijke Bibliotheek (KB) en Stichting Bibliotheek.nl (BNL) geïntegreerd. Het samengaan van deze drie landelijke bibliotheekorganisaties moet ervoor zorgen dat de samenhang in de sector wordt versterkt.

Tel mee met taal

Met het nieuwe actieprogramma 'Tel mee met Taal' willen de departementen OCW, VWS en SZW gezamenlijk tegengaan dat mensen met een beperkte taalvaardigheid aan de kant komen te staan. Daarom geven ze de komende jaren extra aandacht aan taal. Ze willen synergie creëren door diverse terreinen waar taal een rol speelt te verbinden: op scholen, in bibliotheken en buurthuizen. Maar ook bij sociale wijkteams, de schuldhulpverlening, schooluitval, (re)integratie, jeugdhulpverlening en de bijstand. In de periode 2016-2018 wordt er jaarlijks ongeveer € 18 miljoen voor de verschillende maatregelen uitgetrokken.

Lokale ontwikkelingen

Veranderingen in het sociale domein

Hét thema voor de gemeenten is de decentralisatie van het sociale domein. Vanaf 2015 heeft de gemeente te maken met drie nieuwe wetten: de Jeugdwet, de herziene Wet maatschappelijk ondersteuning 2015 (Wmo 2015) en de Participatiewet. Daarmee krijgen de gemeenten nieuwe taken die voorheen vielen onder de verantwoordelijkheid van de landelijke en provinciale overheid. Bij elk van de nieuwe wetten gaat het om: participatie, meer inzet van de eigen kracht en de mogelijkheden van mensen, en sociale steunsystemen.

Per 1 augustus 2014 is de Wet passend onderwijs in werking gesteld. Dit wordt ook wel de vierde transitie genoemd. Gemeenten krijgen meer bestedingsvrijheid bij het samenstellen van een educatieaanbod. De afname van producten en diensten bij ROC's wordt de komende jaren afgebouwd. Hierdoor kunnen maatschappelijke instellingen in aanmerking komen voor subsidie uit het educatiebudget van de gemeente.

Bezuinigingen

De drie transities gaan gepaard met grote kortingen door het Rijk, waardoor gemeenten met minder middelen de taken anders moeten gaan vormgeven. Veranderingen die ertoe moeten leiden dat gemeenten echt regie gaan voeren, zodat ze de zaken anders regelen en te organiseren. Minder versnipperd en verkokerd.

Participatie

De gemeenten willen beter communiceren met hun inwoners en burgerinitiatieven stimuleren. Participatie en zelfredzaamheid zijn belangrijke thema's voor alle gemeenten in ons werkgebied. Voor de gemeenten betekent participatie onder andere: deel kunnen nemen aan onderwijs, betaald werk hebben, in het levensonderhoud kunnen voorzien, deel kunnen nemen aan maatschappelijke activiteiten, mensen in de omgeving kunnen ondersteunen en vrijwilligerswerk kunnen doen.

Thema's

Thema's die in dit kader leven bij gemeenten:

- Langer thuis wonen van ouderen stimuleren (levensloopbestendig wonen)
- Vereenzaming
- Dementieondersteuning
- Vrijwilligerswerk stimuleren en faciliteren
- Minimabeleid en voorlichting over omgaan met geld
- Schuldhulpverlening
- Taalcoaches
- Alcoholpreventie
- Stimuleren werk en maatschappelijke inzet
- Burgerinitiatief
- Deelnemen aan politieke discussie

Ontwikkelingen per gemeente

Naast de lokale ontwikkelingen die gelden voor alle gemeenten zijn er ook per gemeente belangrijke zaken om te noemen in relatie tot de bibliotheek. Hieronder volgt een overzicht per gemeente.

Gemeente Alphen-Chaam

De gemeente Alphen-Chaam heeft besloten om haar ambtelijke organisatie te fuseren met de gemeenten Baarle-Nassau en Gilze en Rijen, en zo te komen tot een nieuwe organisatie per 1 januari 2016. Alphen-Chaam blijft bestuurlijk zelfstandig.

De financiën in deze gemeente zijn beperkt. In het verlengde hiervan is ook aangekondigd dat er met ingang van 2016 fors bezuinigd wordt op de bibliotheek. Hierdoor moet de bibliotheekvestiging in Chaam mogelijk de deuren sluiten. Een groep actieve bewoners uit Chaam verzet zich tegen dit besluit en werkt alternatieve voorstellen uit voor het voortbestaan van de bibliotheek.

De gemeente Chaam profileert zich als toeristische gemeente en wil dit beleid actiever en eigentijdser gaan invullen. De VVV, een belangrijke speler als het gaat om toerisme, zal de komende jaren moeten verhuizen in verband met de verkoop van het oude gemeentehuis. Naast toerisme en de ambtelijke fusie is veiligheid een belangrijk speerpunt van deze gemeente.

De gemeente verwacht dat inwoners, bedrijven en maatschappelijke partijen actief meedenken en meedoen. Het college nodigt iedereen ook uit om met eigen ideeën te komen. Op diverse terreinen gaat ze deze vorm van burgerparticipatie bevorderen. In de komende beleidsperiode zal de gemeente individuele participatie stimuleren om zo een bijdrage te leveren aan bijvoorbeeld de afname van armoede, eenzaamheid en werkloosheid en een toename van de sociale zelfredzaamheid.

Met betrekking tot de bibliotheek geeft de gemeente aan dat de Bibliotheek op school een belangrijk onderdeel is. Daarnaast vindt de gemeente het belangrijk dat de voorzieningen in Alphen, Chaam en Galder zo goed mogelijk op niveau worden gehouden.

Gemeenten Baarle-Hertog/Baarle-Nassau

De 'Grensoverschrijdende administratieve afspraak 2015-2018' beschrijft een visie die wordt onderschreven door de beide gemeenten én door Theek 5. Naast deze afspraak zal ook over de

toekomst van het Cultureel Centrum Baarle een afspraak worden gemaakt. Verbouwing van het Cultureel Centrum Baarle zou meer ruimte kunnen geven voor de invulling van de ontmoetingsfunctie en samenwerking met andere culturele actoren zoals het Cultureel Centrum, de Academie voor Muziek en Woord De Noorderkempempen en het VVV. De gemeenten verwachten van de gebruikers, waaronder de bibliotheek, dat zij de komende tijd meedenken over de mogelijkheden.

Baarle-Hertog

Baarle-Hertog wil een attractieve gemeente blijven met aandacht voor leefbaarheid. De culturele voorzieningen, zoals de bibliotheek, vervullen hierbij ook een belangrijke rol. Cultuur wordt dan ook als kerntaak gezien. Onder cultuur wordt verstaan: ontmoeting door participatie in socio-culturele verenigingen, in de bibliotheek, in deeltijd kunstonderwijs, et cetera. In het cultuurbeleid is aandacht voor: gemeenschapsvorming, cultuureducatie en het bereiken van kansarmen.

Een andere beleidsprioriteit is het stimuleren van inwoners om te participeren. Daar waar mensen kwetsbaar zijn wil de gemeente bijdragen aan activering. Een laagdrempelige voorziening als de bibliotheek moet hier dan ook op aansluiten. Dit kan bijvoorbeeld met aangepaste dienstverlening voor personen met beperkte mobiliteit en moeilijk bereikbare doelgroepen.

De gemeente verwacht dat de bibliotheek de komende periode een rol vervult op de volgende gebieden:

- Cultuureducatie en leesmotivatie stimuleren;
- Inzetten op bevordering e-inclusie bij moeilijk bereikbare doelgroepen;
- Verhoging informatiegeletterdheid en mediawijsheid;
- Samenwerking met onderwijsinstellingen.

Baarle-Nassau

De gemeente Baarle-Nassau heeft besloten om haar ambtelijke organisatie te fuseren met Gilze en Rijen en Alphen-Chaam, en zo te komen tot een nieuwe organisatie per 1 januari 2016. Baarle-Nassau blijft bestuurlijk zelfstandig. Naast deze ambtelijke fusie blijft ook de grensoverschrijdende samenwerking met Baarle-Hertog hoge prioriteit hebben.

De gemeente verwacht dat de bibliotheek veel aandacht besteedt aan de ontmoetingsfunctie. Deze kan een belangrijke bijdrage leveren aan het voorkomen van eenzaamheid en het bevorderen van de participatie.

De bibliotheek is een van de belangrijkste culturele organisaties in de gemeente. De gemeente ziet graag dat er aandacht blijft voor lezen en leesbevordering. Daarnaast kan de bibliotheek een belangrijke bijdrage leveren aan de zelfredzaamheid van inwoners. Bijvoorbeeld door digitale workshops maar ook door het bieden van verdiepende informatie over lokale onderwerpen.

Gemeente Dongen

De gemeente Dongen wil met het motto 'Samen Kansen Pakken' de komende jaren de samenwerking met inwoners, bedrijven en instellingen versterken. Alleen samen kunnen de maatschappelijke uitdagingen in Dongen het hoofd worden geboden.

De realisatie van een nieuwe multifunctionele accommodatie (MFA) past hier uitstekend bij. In de aanloopfase wordt er al nauw samengewerkt met inwoners en maatschappelijke partijen. Het gehele concept is dan ook gestoeld op samenwerking. De gemeente verwacht dat onder andere Theek 5, Donkhuys, Kunstpodium en Contour de Twern komen tot intensieve samenwerking in deze nieuwe MFA, welke begin 2018 opent.

De gemeente wil ook nadrukkelijk de participatie van inwoners stimuleren. Hierbij is speciale aandacht voor bijvoorbeeld de wijks- en dorpsraden. Ook het betrekken van inwoners bij beleidsontwikkeling en specifieke projecten hoort hierbij. De inwonersparticipatie bij de ontwikkeling van een nieuwe MFA is hier een voorbeeld van. Het bevorderen van participatie en zelfredzaamheid vraagt ook aandacht voor de ontwikkeling en ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers. De gemeente verwacht hierbij een pro-actieve rol van instellingen, verenigingen en inwoners.

De gemeente ziet de bibliotheek als één van de belangrijkste partners op het gebied van cultuur, educatie en toerisme. Daarnaast ziet ze een groeiende rol voor de bibliotheek als het gaat om het sociale domein. Naast het basisaanbod verwacht de gemeente specifiek dat Theek 5 de komende jaren aandacht geeft aan cultuureducatie, volwasseneducatie, ontwikkeling van basisvaardigheden, ondersteunen van het

onderwijs en VVE en stimuleren van de dialoog en netwerkvorming.

Gemeente Drimmelen

De gemeente Drimmelen wil de komende periode verder investeren in de toekomst. Elementen als dorpsgericht werken, actieve samenwerking met buurgemeenten en het aanpassen van het eigen organisatiemodel zijn hier slechts enkele voorbeelden van.

De gemeente wil de sterke punten, zoals het blauwgroene karakter aan de Biesbosch, meer benutten als het gaat om recreatie en toerisme. Daarnaast streeft ze naar een leefbare, veilige, duurzame, zorgzame en economisch sterke gemeente. De uitdagende overheveling van de drie transitie moet uiteindelijk het goede wat er al is versterken en aanvullen.

De gemeente Drimmelen ziet een rol voor de bibliotheek rond het thema 'meedoen in de samenleving'. Het dorpsgericht werken wordt verder ontwikkeld en de bibliotheek kan hier in haar werkwijze goed op aansluiten. Ook als het gaat om burgerparticipatie en zelfwerkzaamheid kan de bibliotheek een rol vervullen. Zo organiseert de gemeente bijvoorbeeld 'Meet & Match'-bijeenkomsten om professionals en vrijwilligers met elkaar in contact te brengen.

In Drimmelen worden op diverse plaatsen ontmoetingsplekken gecreëerd, onder andere in buurthuizen. De bibliotheek is in dit kader ook een belangrijke ontmoetingsplaats. Algemene voorzieningen en het verenigingsleven worden versterkt. Zo kunnen ook mensen met een beperking, zoals dementerenden, zo lang mogelijk blijven deelnemen aan de maatschappij.

De gemeente ziet het bevorderen van taal en lezen als een kerntaak van de bibliotheek. Laaggeletterdheid en het stimuleren van lezen bij de jeugd zijn hierbij logische speerpunten. Dit laatste kan specifieke invulling krijgen bij de realisatie van het Integraal Kindcentrum. Daarnaast ziet de gemeente graag dat Theek 5 ook een bijdrage levert aan zelfredzaamheid en participatie. Met name als het gaat om arbeidsmarktparticipatie en het versterken van basisvaardigheden. De gemeente legt beleidsmatig minder nadruk op 'een leven lang leren'.

Gemeente Geertruidenberg

Het is de ambitie van de gemeente Geertruidenberg om een moderne gemeente te zijn met voorzieningen voor iedereen. Of het nu gaat om winkelen, werken, wonen, recreëren of zorg. De herontwikkeling van het centrum van Raamsdonksveer is hier een belangrijk voorbeeld van. Hier zal ook de nieuwe centrale bibliotheek worden gerealiseerd met veel aandacht voor ontmoeting en samenwerking.

De gemeente heeft een sociaal karakter en wil dit graag zo behouden. De transities van het sociale domein zijn hier uiteraard onderdeel van. Geertruidenberg wil initiatieven vanuit bewoners, bedrijven en instellingen stimuleren. Onder andere op deze manier blijft de gemeente werken aan een hoge participatiegraad en aan het versterken van zelfredzaamheid. Naast de sociale thema's is er ook veel aandacht voor duurzaamheid en toerisme in de gemeente Geertruidenberg. Hiermee wil ze lokaal, regionaal en landelijk meer op de kaart komen.

De bibliotheek is voor de gemeente een belangrijke partner. Op het gebied van kennis en informatie verwacht ze dat de bibliotheek informatie eenvoudig toegankelijk maakt voor inwoners en specifiek werk maakt van het stimuleren van lokale kennisuitwisseling. Op het gebied van educatie vindt de gemeente de ondersteuning van het onderwijs belangrijk en de ondersteuning van de persoonlijke ontwikkeling in brede zin. Daarnaast ziet de gemeente een groeiende rol voor de bibliotheek als het gaat om het sociale domein, door bijvoorbeeld aandacht te besteden aan het versterken van basisvaardigheden en het ondersteunen van netwerkvorming en vrijwilligerswerk. Het is voor de gemeente Geertruidenberg vanzelfsprekend dat de bibliotheek taal- en leesvaardigheid hoog in het vaandel heeft staan.

Gemeente Gilze en Rijen

De gemeente Gilze en Rijen heeft besloten om haar ambtelijke organisatie te fuseren met Baarle-Nassau en Alphen-Chaam, en zo te komen tot een nieuwe organisatie per 1 januari 2016. De gemeente blijft bestuurlijk zelfstandig. Naast deze aangekondigde fusie zal de gemeente ook werk maken van concretere samenwerking in de regio Midden-Brabant.

Binnen de gemeente is veel aandacht voor de drie transities. Uitgaan van de eigen kracht, zelfredzaamheid stimuleren en nauw samenwerken met het maatschappelijk

middenveld zijn hierbij belangrijke elementen. De eigen kracht van burgers wil de gemeente bijvoorbeeld inzetten ten behoeve van het maken en uitvoeren van plannen. De gemeente wil inwoners dan ook vaker betrekken en gebruik maken van bewonersinitiatieven.

Ook ten behoeve van het subsidiebeleid is eigen kracht en samenwerking het uitgangspunt. De gemeente gaat het subsidiebeleid moderniseren en heeft het proces hiervoor al opgestart. Dit betreft met name het subsidiebeleid voor kunst en cultuur. Daarnaast wil ze de ondersteuning van het vrijwilligerswerk evalueren.

De sociale culturele centra in de gemeente moeten blijven functioneren als huiskamer. Hun eigenheid moet behouden blijven en het gebruik moet geoptimaliseerd worden. Veel van de samenwerkingspartners die de gemeente voor de bibliotheek ziet, zijn te vinden in deze centra. Benoemde samenwerkingspartners zijn: VIP, Marktplaats Cultuur, KBO, Culturele centra, Kunstpodium en Heemkundekringen.

De gemeente onderschrijft dat de bibliotheek als belangrijkste opdracht heeft 'het bijdragen aan de ontplooiing van het individu en de samenleving'. Hierbij verwacht de gemeente nadrukkelijk dat de bibliotheek zich richt op de ontwikkeling van de jeugd. Taal- en leesbevordering zijn hierbij prioriteit nummer één. Aandacht hebben voor volwasseneducatie, laaggeletterdheid en mediawijsheid sluit volgens de gemeente ook nauw aan bij deze opdracht. Daarnaast verwacht de gemeente dat de bibliotheek gevoel heeft voor de lokale samenleving en daar met moderne producten en diensten op in speelt.

Gemeente Oosterhout

De gemeente Oosterhout kiest voor een aanpak voor en met Oosterhout. Ze willen hiermee het zelforganiserend vermogen van de lokale samenleving goed tot zijn recht laten komen en benutten. Dit uit zich bijvoorbeeld in meer ruimte voor burgerparticipatie. Ook het versterken van de samenwerking met maatschappelijke partners past hierbij.

De komende jaren vragen de transities in het sociale domein veel aandacht. Goede zorg en ondersteuning in de buurt van de bewoners is hierbij het uitgangspunt. In het verlengde hiervan is de leefbaarheid in de wijken erg belangrijk. De activiteitencentra spelen hierbij een cruciale rol. De gemeente verwacht dat ook de bibliotheek hier de komende jaren ook een belangrijke rol in gaat vervullen. De bibliotheek zal ook steeds vaker in

contact komen met kwetsbare doelgroepen, de laaggeletterden bijvoorbeeld. De gemeente zoekt partners, zoals de bibliotheek, die meehelpen om deze problematiek aan te pakken.

Oosterhout wil een levendige gemeente zijn. Aantrekkelijke voorzieningen in combinatie met een goede aanpak moeten zorgen voor een aantrekkelijke gemeente voor inwoners maar ook voor een goed toeristisch recreatief klimaat. Het nieuwe gebouw De Bussel, met daarin de bibliotheek en het theater, is op dit gebied een majeure ontwikkeling. Met de plannen om ook de VVV in te passen in dit consortium streeft de gemeente ernaar om de levendigheid in het centrum verder te ondersteunen. De gemeente wil dat vanuit De Bussel het culturele leven wordt gestimuleerd en aangejaagd. De nieuwe cultuurnota zal hier kaders voor geven. Van instellingen als de bibliotheek zal een prominente rol verwacht worden.

De gemeente wil ook werk maken van het tegengaan van eenzaamheid. De bibliotheek als 'Third place' zou hier op in moeten spelen door op te treden als huiskamer en ontmoetingsplek in het centrum en in de wijken. Ook het stimuleren van debat en het toegankelijk maken van lokale informatie ziet de gemeente als rol voor de bibliotheek. Hierbij zou de bibliotheek initiatieven uit de stad zoveel mogelijk moeten ondersteunen.

Daarnaast wil de gemeente ook voldoende aandacht besteden aan jeugd en jongeren. Aan ontwikkeling maar ook aan voorzieningen voor iedere leeftijd. De bibliotheek zou bijvoorbeeld voor jongeren een plek kunnen zijn om af te spreken. Maar ook een plek om het lezen, leren en ontwikkelen van kinderen te stimuleren. Dit ondersteunt de doelstelling van de gemeente om onderwijsachterstanden te voorkomen. De komende jaren verwacht de gemeente in dit kader ook meer aandacht voor mediawijsheid.

Missie en visie

Missie

Bibliotheek Theek 5 draagt bij aan de ontwikkeling en ontplooiing van het individu en van de samenleving. We willen inwoners stimuleren, ondersteunen, faciliteren en toerusten om mee te kunnen doen en bij te kunnen dragen aan de kennis- en informatiesamenleving.

We onderscheiden ons door onze taak te vervullen op basis van de publieke waarden: onafhankelijkheid, betrouwbaarheid, toegankelijkheid en pluriformiteit.

Visie: de bibliotheek in 2025

Vanaf haar oorsprong in het begin van de 20e eeuw heeft de bibliotheek zich gericht op de ontwikkeling en ontplooiing van het individu en de samenleving. In 2025 is deze basis onveranderd: de bibliotheek draagt nog steeds bij aan de ontplooiing van het individu. We blijven daarvoor een vitale schakel in de toekomstige kennissamenleving. We zijn, naast scholen, de enige instelling die garandeert dat iedereen

toegang heeft tot informatie en bronnen om zichzelf te ontwikkelen.

De bibliotheek in 2025 blijft, net als die van nu en die van een eeuw geleden, toegang bieden tot informatie en kennis. Decennialang is drukwerk de belangrijkste drager daarvan geweest. In de toekomst gaat het om een veelheid aan soorten kennis en informatie, in databanken en elektronische boeken, maar ook op papier en in de hoofden van mensen.

De bibliotheek is een knooppunt waar een groot deel van die kennis samenkomt, actief wordt gedeeld en doorontwikkeld. We ontwikkelen ons tot een hedendaagse agora, een moderne sociaal-culturele marktplaats, het kloppend hart van de gemeenschap. We onderscheiden ons van andere ontmoetingsplekken door het toegankelijke, laagdrempelige en niet-commerciële karakter. Met deze fysieke plaats bieden we meerwaarde op sociaal-cultureel vlak in stad, wijk en dorp, en dragen we wezenlijk bij aan gemeenschapsvorming en cohesie.

De waarde van de bibliotheek

De waarde voor de inwoners en gemeente staat centraal

Bibliotheek Theek 5 kan de gemeenten veel breder ondersteunen dan enkel bij hun cultuurbeleid. Wij dragen met ons beleid concreet bij aan zes maatschappelijke waarden: educatief-cognitief, sociaal-maatschappelijk, economisch, cultureel, affectief en ruimtelijk. Wij kunnen de gemeenten dan ook ondersteunen op verschillende beleidsterreinen: arbeid en werkgelegenheid, sociale zaken en welzijn, economie, onderwijs én cultuur.

1. Educatief-cognitief: de educatieve waarde

Met ons producten- en dienstenaanbod leveren we een belangrijke bijdrage aan leren gedurende alle levensfasen. Door het opdoen, verbreden en verdiepen van kennis, lees-, taal- en mediavaardigheden kunnen mensen zich verder ontplooiën en ontwikkelen. Hierdoor krijgt de kenniseconomie een impuls. Ook op sociaal vlak leveren we waarde. Mensen zijn beter in staat gefundeerd te argumenteren waardoor openbare meningsvorming op een hoger plan komt. Uit onderzoek blijkt hoe belangrijk goed leren lezen is voor de uiteindelijke schoolprestaties en maatschappelijke kansen voor inwoners.

2. Sociaal-maatschappelijk: de verbindende waarde

Onder sociale effecten verstaan we wat de bibliotheek bij de mensen teweeg brengt. Met de geboden toegang tot informatie en het organiseren van bijeenkomsten en activiteiten rusten bibliotheken hun inwoners toe met de kennis en kunde om deel te nemen aan de democratie en zich in te zetten voor de samenleving. We bevorderen de betrokkenheid van mensen bij de samenleving en het gevoel daar deel van uit te maken, en de betrokkenheid bij en het vertrouwen in

elkaar. Dit alles komt de kwaliteit van leven ten goede.

3. Economisch: de economische waarde

Bij de economische effecten bekijken we hoe we bijdragen aan de economie. Dat betreft vooral werkgelegenheid: betere ontwikkelingskansen leiden tot een betere positie op de arbeidsmarkt en in de maatschappij als geheel. Ook de bestedingen die bibliotheekbezoekers bij ons en in het dorp of de stad doen, dragen bij aan de economie. En ook belangrijk: uit onderzoek is gebleken dat investeren in plaatselijke cultuur leidt tot een stijging van de huizenprijzen en investeringen in een stad.

4. Cultureel: de culturele waarde

Met haar collectie beheert de bibliotheek cultureel erfgoed. Zij maakt dit toegankelijk voor haar inwoners. Daarmee levert de bibliotheek een bijdrage aan de culturele verrijking en diversiteit binnen de samenleving. Culturele effecten betreffen daarnaast het stimuleren van creativiteit en verbeelding en het verbreden van de horizon. Ook het behoud van lokale identiteit en de leescultuur is van belang.

5. Affectief: de belevingswaarde

De bibliotheek komt met haar aanbod tegemoet aan wensen en behoeften van haar inwoners en creëert daarmee nut, bevrediging en plezier. Het gaat dus om zelfontplooiing, beleving en ontspanning.

6. Ruimtelijk: de ruimtelijke waarde

Onder ruimtelijke waarde verstaan we alles wat de bibliotheek bijdraagt aan de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving. Denk hierbij aan de aanwezigheid van de bibliotheek in het levendige straatbeeld, bezoekersstromen en het voorzieningenniveau.

Nieuwe koers

De afgelopen vier jaar heeft Bibliotheek Theek 5 zich actief ontwikkeld tot een ondernemende organisatie waar digitale en fysieke dienstverlening hand in hand gaan. We hebben onze dienstverlening sterk verbeterd. Meer gemak en een bredere toegankelijkheid hebben ervoor gezorgd dat de digitale bibliotheek én de fysieke bibliotheek nu meer gebruikt worden. Ook onze rol als (netwerk)partner is veranderd: van reactief naar proactief samenwerken.

Uitgangspunten

Terwijl we de verworvenheden en waarden van de traditionele bibliotheek koesteren, zoeken wij nadrukkelijk naar nieuwe manieren om te voldoen aan de wens van inwoners om zichzelf te ontwikkelen. De komende beleidsperiode werken we vanuit de onderstaande uitgangspunten:

1. Van collectie naar connectie
2. Sterke relatie tussen fysieke en digitaal
3. Gevoel voor en aansluiten bij de omgeving
4. Ruimte voor innovatie
5. Een ondernemende houding
6. Imagoverandering

1. Van collectie naar connectie

We willen ons de komende periode richten op het tot stand brengen, stimuleren en faciliteren van uitwisseling en samenwerking. Binnen de organisatie verschuift de focus van het aanbieden van collecties of het toegang bieden tot informatie naar het tot stand brengen van connecties, in verschillende vormen:

- Connecties tussen mensen en informatie (De bibliotheek als kennispoort)
- Connecties tussen mensen (De bibliotheek als platform)
- Connecties met en binnen de gemeenschap (De bibliotheek als maatschappelijk hart)
- Connecties tussen informatiebronnen (Informatie in context)

2. Sterke relatie tussen fysiek en digitaal

De bibliotheek is in de toekomst een combinatie van mensen, medewerkers, gebouw en online. De digitale bibliotheek vormt een aanvulling op de fysieke en andersom. Beide versterken en verrijken elkaar.

Wij willen de komende jaren de relatie tussen beide versterken. Bezoekers van de fysieke bibliotheek komen ook in aanraking met de digitale bibliotheek en in de digitale wereld worden zij uitgenodigd voor fysieke activiteiten. De inwoners bepalen zelf via welk kanaal zij ons benaderen. Wij moeten dus zorgen dat onze diensten via elk van die kanalen synchroon worden aangeboden en naar elkaar verwijzen.

De fysieke plek zorgt voor de lokale inbedding van de bibliotheek. Onder meer door het bieden van een podium aan lokale maatschappelijke en culturele organisaties, aansluitend bij de individuele behoeften en lokale aandachtsgebieden. Voor de digitale bibliotheek wordt landelijk een basis gelegd. Wij sluiten zo veel mogelijk aan bij de landelijke infrastructuur.

3. Gevoel voor en aansluiten bij de omgeving

We willen de komende jaren meer en beter aansluiten bij de lokale omgeving om een directe bijdrage te leveren aan de ontwikkeling en ontplooiing van inwoners van de betreffende gemeenten. Per gemeente is ruimte om invulling te geven aan het beleid, passend bij de lokale situatie. Per gemeente kan de focus dus verschillen. Wel zal er een gezamenlijke basis blijven met producten en diensten voor alle gemeenten.

4. Ruimte voor innovatie

Innovatie van de bibliotheek, zowel fysiek als digitaal, is nodig. Het creëren van ruimte voor innovatie heeft betrekking op de producten en diensten maar ook op de bedrijfsvoering en werkprocessen. Om dit te kunnen realiseren zal er financiële en personele ruimte gemaakt moeten worden door bijvoorbeeld de vaste kosten te verlagen en het omvormen van de uitleenfunctie.

5. Een ondernemende houding

De ontwikkelingen vragen een groot aanpassingsvermogen van onze medewerkers en van de organisatie. Een ondernemende houding is belangrijk. De medewerkers die hierbij passen:

- zijn alert en creatief, ze hebben lef en overtuigingskracht.
- combineren inhoud met marketing.
- zoeken naar inhoudelijk en financieel draagvlak voor hun organisatie en diensten.
- zoeken continu naar een gezonde balans tussen vraaggerichte en aanbodgerichte producten.
- netwerken en sluiten maatschappelijke allianties, treden naar buiten, staan open voor wensen van de inwoners en de mogelijkheden van de markt.

Ondernemerschap vraagt van de organisatie kritisch te kijken naar haar producten en diensten. Maar ook om ruimte en meer vrijheden bij het aangaan van allianties en experimenten. Hiervoor zal gekeken moeten worden naar alle aspecten van de organisatie, zoals het organisatiemodel, de bedrijfsvoering en financiën.

6. Imagoverandering

Over het algemeen hebben mensen nog steeds een verouderd beeld van bibliotheken en geen idee wat er allemaal in de bibliotheek gebeurt en mogelijk is. De komende periode richten we ons niet alleen op de veranderingen in onze producten en diensten en onze manier van werken, maar ook op de ontwikkeling van ons imago. We willen beter en op een moderne manier zichtbaar maken wat de bibliotheek anno nu allemaal te bieden heeft.

Speerpunten van beleid in drie programmaliijnen

Voor de komende beleidsperiode hebben we onze missie, visie en uitgangspunten uitgewerkt in drie programmaliijnen. Hiermee geven we invulling aan onze maatschappelijke opdracht en sluiten we aan op de coalitieprogramma's van de betrokken gemeenten.

Programmaliijnen:

1. Taal- en leesbevordering
2. Zelfredzaamheid en participatie
3. Een leven lang leren

In de volgende paragrafen worden de verschillende programma's op hoofdlijnen beschreven. Om over te kunnen gaan tot uitvoering moet er een concretisering plaats vinden. Ook is het zo dat niet alle genoemde onderdelen in elke gemeente relevant of uitvoerbaar is. Om helder en concreet te maken wat Theek 5 in welke gemeente gaat doen zullen er uitvoeringsplannen worden opgesteld.

Programmalijs 1: Taal- en leesbevordering & verminderen laaggeletterdheid

Inleiding

Taal- en leesvaardigheden zijn essentiële basisvaardigheden om mee te kunnen doen in de maatschappij. Juist daarom is het belangrijk dat we investeren in leren lezen. Zowel voor kinderen als voor volwassenen.

Door al op jonge leeftijd structureel aandacht te besteden aan lezen en leesplezier, kunnen we taalachterstand en laaggeletterdheid op latere leeftijd voorkomen.

Door te lezen neem je informatie op, word je gevoed. Als we praten over het stimuleren van lezen, maakt de vorm, de drager, niet uit: fysiek, digitaal, audio, visueel. Kortom, multimediaal. Lezen dient verschillende doeleinden zoals ontspanning, ontwikkeling en begripvorming.

Lezen leidt tot leesplezier. Je kunt gegrepen worden door een verhaal, door informatie, door muziek en door beelden. Het plezier in lezen biedt een beleving. Leesplezier zorgt voor een verrijking van je 'zijn': fantasie, creativiteit, het biedt je de hele wereld, een ontsnapping uit het dagelijks leven. Lezen en leesplezier zijn en blijven de corebusiness van de bibliotheek.

Doelstelling

- Stimuleren van lezen en leesplezier.
- Voorkomen van taal- en leesachterstanden.
- Verminderen van laaggeletterdheid bij volwassenen.

Doelgroep

Onze doelgroepen zijn de lerende lezer die taalvaardigheid opbouwt en de kundige lezer die informatie zoekt of lekker wil lezen. Daarbij hanteren we de volgende kenmerken:

- Taal- en leesbevordering is voor iedereen van 0 tot 100 jaar.
- Nadrukkelijk aandacht voor VVI en basisonderwijs.
- Voortgezet Onderwijs bedienen we op basis van aanvraag.
- Speciale aandacht voor laaggeletterden.

Aanpak

Bovenstaande doelen willen we behalen door de volgende aanpak:

1. Collectie als basis

De fysieke en digitale collectie blijven de basis voor de aanpak van taal- en leesbevordering en het verminderen van laaggeletterdheid. Op welke manier (fysiek, digitaal of op aanvraag) we de collectie beschikbaar stellen, kan per locatie verschillen. Logistieke processen en ontsluitingsmogelijkheden van de catalogus blijven wel noodzakelijk.

2. Taalbeheersing en leesvaardigheid verbeteren

We verbeteren de taalbeheersing en de leesvaardigheid op de volgende manier:

- We bieden inwoners faciliteiten en oefenmogelijkheden.
- We bieden in de fysieke vestigingen op een moderne manier producten, diensten en activiteiten aan, gericht op ouders en kinderen en op laaggeletterden, om hen te ondersteunen in hun taalontwikkeling.
- We informeren en adviseren met kennis van zaken en delen actief kennis tussen gebruikers en medewerkers.

3. Taal- en leesvaardigheid onderhouden ten behoeve van het leesplezier

Taal- en leesvaardigheid zijn de basisvoorwaarden om te komen tot leesplezier. Zonder deze vaardigheid te beheersen kan er geen sprake zijn van leesplezier. Het onderhouden van de taal- en

leesvaardigheid doen we op de volgende manier:

- We bieden ruimte voor dialoog en het delen van ervaringen voor de verdere lees- en taalontwikkeling. We stimuleren de dialoog en de interactie, waarbij we de rol van verbinder op ons nemen.
- We organiseren en faciliteren activiteiten.
- We vergroten de leesbeleving door een verrassende inrichting van de vestiging, belevingselementen en digitale toepassingen.

4. Bestrijden van taalachterstanden en laaggeletterdheid bij volwassenen

Het verminderen van taalachterstanden en laaggeletterdheid vraagt om een brede aanpak in samenwerking met partners. Door aan te sluiten bij bestaande initiatieven (zoals de arbeidsmarktregio West-Brabant), willen we een actieve en ondersteunende rol vervullen.

We willen dit onder meer doen met:

- een geschikt aanbod van producten en diensten voor de doelgroep.
- een gezamenlijke aanpak met partners om laaggeletterden te vinden en benaderen.

- ondersteunen van succesvolle initiatieven en interventies (denk hierbij aan taalmaatjes).
- faciliteiten bieden voor laaggeletterden en samenwerkingspartners.

5. Professionele ondersteuning van het onderwijs

We ondersteunen het onderwijs bij programma's op het gebied van leesbevordering. De bibliotheek wil de vanzelfsprekende professionele partner zijn van het onderwijs. Samen een goede (lees)basis leggen vanaf jongs af aan.

Dit doen we als volgt:

- We vervullen een grote rol als aanbieder van producten, diensten en activiteiten. De landelijke taalstimuleringsprogramma's, zoals Bibliotheek op school en Boekstart, zijn de basis. Deze zullen, indien gewenst, worden aangepast tot lokaal maatwerk.
- Door onze gedegen kennis en kunde over en voor het onderwijs, spelen we een grote rol als aanbieder van informatie en als adviseur.

Programmaliijn 2: Zelfredzaamheid en participatie

Inleiding

De overheid ziet zelfredzaamheid en participatie steeds meer als een gemeentelijke taak. Dit biedt kansen voor bibliotheken. Samen met gemeenten, lokale partners en inwoners kijken we wat we kunnen doen om onze inwoners meer zelfredzaam te maken en zo veel mogelijk te laten participeren in de maatschappij.

Doelstelling

- de zelfredzaamheid* van inwoners vergroten.
- actief burgerschap** stimuleren en faciliteren.
- sociale netwerken en gemeenschappen bij elkaar brengen.

Doelgroep

Theek 5 richt zich proactief op kwetsbare inwoners. Dit zijn mensen die niet op alle vlakken kunnen meekomen en verminderd zelfredzaam zijn. Daarnaast richten we ons op mensen en partijen die maatschappelijk betrokken zijn en graag iets willen doen voor een ander. Leeftijd speelt hierbij geen rol.

Voor sommige onderdelen zijn de doelgroepen wel duidelijk. Dit betreft:

- Werkzoekenden – als het gaat om actief burgerschap en arbeidsmarktparticipatie;
- Vrijwilligers – als het gaat om actief burgerschap en deskundigheidsbevordering vrijwilligers;
- Laageletterden – als het gaat om zelfredzaamheid en basisvaardigheden;
- Digibeten – als het gaat om zelfredzaamheid en basisvaardigheden;
- Scholen/kinderen – als het gaat om basisvaardigheden.

Bij de uitvoering van de verschillende onderdelen zal per keer worden bepaald op welke doelgroep het zich richt.

Aanpak

Bovenstaande doelen willen we behalen door de volgende aanpak:

1. Versterken van taalvaardigheden, digitale vaardigheden en andere basisvaardigheden

In de programmaliijn Taal- en leesbevordering hebben we al beschreven hoe we taalvaardigheden versterken. Ook het versterken van digitale vaardigheden van de inwoners, zoals informativaardigheden, knoppenkunde en privacy, is belangrijk in het kader van de zelfredzaamheid.

We doen dit als volgt:

- Door het ontwikkelen en aanbieden van producten, diensten en activiteiten.
- Door te doceren, waar mogelijk in samenwerking met partners.
- Door het bieden van faciliteiten, oefenmogelijkheden, informatie en advies. Daar waar mogelijk verbinden we en verwijzen we door naar andere organisaties of instellingen.

Ook het ontwikkelen van andere (noodzakelijke) vaardigheden willen we ondersteunen door te faciliteren. Door inwoners faciliteiten te bieden waardoor ze toegang hebben tot informatie en middelen om hun dagelijkse leven te organiseren groeit hun zelfredzaamheid.

2. Dialoog stimuleren rondom lokale thema's

We willen de dialoog stimuleren rond lokale thema's actief stimuleren. Dit doen we als volgt:

- Lokale thema's signaleren op basis van actualiteit en informatiebehoefte.
- Begrijpelijk informeren over lokale thema's.
- Organiseren van de dialoog waarbij de kennis van inwoners, partners en derden nadrukkelijk wordt ingezet en verbonden.

3. Arbeidsmarktparticipatie stimuleren

We willen een bijdrage leveren aan het vergroten van de arbeidsmarktparticipatie door:

- werkzoekenden actief en reactief te faciliteren met goede voorzieningen;
- te doceren op het gebied van taal en digitale vaardigheden;
- te verbinden en te informeren.

4. Versterken vrijwilligerswerk en inwonersparticipatie

We willen bijdragen aan het versterken van vrijwilligerswerk en inwonersparticipatie door:

- inwoners te betrekken bij de werkzaamheden voor/in de bibliotheek;
- een platform te bieden voor deskundigheidsbevordering van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. We verbinden via dit platform de vrijwilligers met informatie en aanbieders;
- in het kader van deskundigheidsbevordering een docerende rol te pakken op het gebied van digitale vaardigheden;
- andere noodzakelijke faciliteiten te bieden voor de deskundigheidsbevordering van vrijwilligers.

5. Stimuleren netwerkvorming

We willen netwerkvorming stimuleren door:

- rondom lokale of maatschappelijke thema's activiteiten, informatie en ontmoetingen te organiseren. Hierbij benutten we de onze collectie als grondstof en zorgen we voor verdieping en verbinding;
- het stimuleren en eventueel faciliteren van community building rondom passie van mensen. Door:
  - actief op zoek te gaan naar de passie van mensen;
  - mensen te verbinden met anderen die deze passie delen;
  - in sommige gevallen ontmoetingen te faciliteren.
  - actief onze faciliteiten ter beschikbaar te stellen voor samenkomst en ontmoeting.

***Zelfredzaamheid**

is het vermogen van mensen om zichzelf te redden met zo min mogelijk ondersteuning en zorg. Een belangrijk onderdeel van zelfredzaamheid is eigen regie: het vermogen om je eigen leven en ondersteuning te regelen en het praktische vermogen om jezelf te redden.

****Actief burgerschap**

houdt in dat mensen meedoen, ze participeren. Het betekent dat inwoners zich inzetten om in hun eigen omgeving prettiger te kunnen wonen en werken.

Programmaliijn 3: Een leven lang leren

Inleiding

Met de programmaliijn 'Leven lang leren' stimuleert Bibliotheek Theek 5 inwoners op verschillende manieren om hun kennis en vaardigheden actueel te houden en te verbeteren en zich in algemene zin te blijven ontwikkelen. Dit om bij de tijd te blijven en vooruit te komen in de samenleving.

Door actieve deelname aan een cursus, workshop, opleiding of kennisbijeenkomst groeit de kennis, de kunde maar vaak ook het zelfvertrouwen van mensen. Dit draagt bij aan de ontmoeting, sociale cohesie en aan de kenniseconomie. Een platform voor informeel leren is wat we bieden.

Lokaal is er in iedere kern veel kennis aanwezig over een breed palet aan onderwerpen. Vaak is echter niet bekend wie welke kennis bezit. We willen bezoekers en gebruikers de mogelijkheid bieden om kennis te halen en te brengen en zo een bijdrage leveren aan het beter benutten van de lokale kennis.

Deze programmaliijn opereert in het verlengde van de eerdere twee programmaliijnen. Daar waar de eerste twee inspelen op basisvaardigheden gaat de programmaliijn een Leven lang leren verder. Nieuwe vaardigheden en kenniscirculatie staan centraal.

Doelgroep

Bibliotheek Theek 5 richt zich proactief op de 'gemotiveerde kenniszoekers'. Dit zijn mensen die zelf actief op zoek gaan naar kennis en vaardigheden om bij te blijven of om zichzelf verder te ontwikkelen, buiten het formele onderwijs om. Dit kunnen zowel kinderen, jongeren als volwassenen zijn. Ook samenwerkingspartners behoren tot de doelgroep.

De doelgroep wordt gekozen op basis van de behoeften die op dat moment aanwezig zijn in de lokale samenleving of (actuele) thema's die spelen. Wij zoeken de doelgroepen ook zelf op in hun omgeving. Dit betekent onder meer dat we onze kennis en expertise niet alleen inzetten voor de individuele inwoners, maar ook voor groepen inwoners, bijvoorbeeld voor werknemers van bedrijven in het midden- en kleinbedrijf.

Doelstelling

- Het faciliteren van leren en persoonlijke ontwikkeling.
- Het stimuleren en faciliteren van kennisuitwisseling.

Aanpak

Bovenstaande doelen willen we behalen door de volgende aanpak:

- 1. Ondersteunen van persoonlijke ontwikkeling**
We willen inwoners ondersteunen bij hun persoonlijke ontwikkeling door zo veel mogelijk (lokale) initiatieven rondom informeel leren zichtbaar en toegankelijk te maken.
- 2. Ondersteunen bij het ontwikkelen van 21^e- eeuwse en innovatieve vaardigheden**
We willen inwoners op de volgende manier ondersteunen en faciliteren bij het ontwikkelen van innovatieve en 21^e-eeuwse vaardigheden door:
  - activiteiten aan te bieden voor individuele gebruikers maar ook voor scholen en andere maatschappelijke instellingen. Binnen de activiteitenprogramma's is er ruimte voor deskundigheidsbevordering van leerkrachten en pedagogische medewerkers;
  - faciliteiten aan te bieden waardoor kennis opdoen van deze nieuwe vaardigheden laagdrempelig kan gebeuren;
  - het aanbieden van producten en diensten die bijdragen aan de mediawijsheid.
- 3. Het stimuleren en faciliteren van lokale kennisuitwisseling**
Door een fysiek en online platform te bieden waarop mensen en partijen kennis kunnen delen. Het leggen van verbindingen staat centraal.

Wat dit vraagt van Theek 5?

Het geschetste nieuwe beleid met de daarbij behorende programmalijnen vraagt om veranderingen binnen de organisatie, zowel op het gebied van producten en diensten als op het vlak van personeel, organisatie, marketing en promotie.

Producten en diensten

Co-creatie en samenleving

Het grootste kapitaal dat we als bibliotheek hebben, is de samenleving. De inwoners in onze gemeenten vormen het grootste potentieel voor het (helpen) bereiken van onze doelstellingen en tegelijkertijd kunnen wij hen weer helpen hun doelstellingen te bereiken. De komende jaren zullen in het teken staan van co-creatie met inwoners en instellingen in het kader van de drie programmalijnen. Veel inwoners hebben kennis die zij graag beschikbaar willen stellen en willen inzetten ten behoeve van andere inwoners. Anders gezegd: de community is onze collectie. De bibliotheek biedt hiervoor al een podium en platform. Iets wat we de komende jaren verder uitbouwen.

Kernpartner en ketenpartner

De bibliotheek levert een belangrijke bijdrage aan het realiseren van verschillende maatschappelijke doelen die geformuleerd zijn in het gemeentelijke beleid. Bijdragen aan de ontwikkeling en ontplooiing van het individu en van de samenleving, stimuleren van participatie en zelfredzaamheid en het voorkomen van taalachterstanden zijn belangrijke maatschappelijke doelen waarbij we ons de bibliotheek nadrukkelijk positioneren als kernpartner van de gemeente. Daarnaast opereren we steeds meer in een keten van netwerken. Of het nu gaat om onderwijs, participatie, zorg en welzijn, in alle gevallen van samenwerking ontwikkelt de bibliotheek zich naar een rol als ketenpartner.

Collectie

Waar nu de collectie vaak centraal staat in de dienstverlening, zal deze de komende jaren steeds meer ten dienste staan van de maatschappelijke doelstellingen. Uitlenen is daarmee geen corebusiness meer. We zullen onze faciliteiten steeds nadrukkelijke inzetten als product.

Theek 5 wil een goede basisinfrastructuur bieden die zowel uit de eigen multimediale collectie bestaat als het grotere geheel van aanbod van het

landelijk bibliotheekwerk (o.a. Aangepast lezen en Koninklijke Bibliotheek). Deze diverse collecties moeten toereikend zijn, bereikbaar en beschikbaar voor iedereen. Onze medewerkers en vrijwilligers, de (online) catalogus, het collectiebeleid, de logistiek en onze ondersteunende diensten zorgen hiervoor. De digitale en fysieke collectie zien we hierbij als één collectie.

We willen een collectie behouden die voor een brede groep aantrekkelijk is. We bieden deze materialen aan middels een satellietmodel. Dit betekent dat in de centrale vestiging van Oosterhout een kerncollectie staat, die via reserveringen kan worden afgeleverd in iedere vestiging. In de wijk- en dorpsvestigingen staan kleinere collecties die aansluiten bij lokaal gebruik en lokale thema's.

Activiteiten

Vanuit de verschillende programmalijnen zullen we ook meer activiteiten organiseren en faciliteren. Deze zullen altijd lokaal vorm worden gegeven, veelal in samenwerking met inwoners en partners.

Personeel en organisatie

Veranderende rol van de medewerker

Deze transitie betekent ook een veranderende rol voor onze medewerkers. Doordat de nadruk komt te liggen op 'connectie', wordt de medewerker steeds vaker ingezet als kwartiermaker en als verbinder in het netwerk. De rol als beheerder en controleur schuift hiermee naar de achtergrond. Oftewel: door veranderingen in het producten- en dienstenaanbod hebben medewerkers andere kwaliteiten en vaardigheden nodig. In de nieuwe rol zijn lokale sensitiviteit, verbindingskracht en doelgerichtheid van groot belang. Medewerkers werken vanuit inhoudelijke kracht en zetten dit in ten dienste van de nieuwe programma's. Het nieuwe beleid doet een veel zwaarder beroep op vakmanschap en ondernemerschap dan de 'klassieke uitleenbibliotheek'.

De bibliotheek heeft mensen nodig...

- die het lukt de juiste verbindingen aan te gaan;
- die succesvol zijn in samenwerking met zowel individuen als met bedrijven en instellingen;
- die klantgericht handelen en krachtig zijn in contact en communicatie;
- die een scherpe visie hebben;
- in staat is om pragmatisch en flexibel in te springen op kansen.

Theek 5 zal waar nodig nieuwe functieprofielen opstellen met de benodigde competenties voor de toekomst. Tevens wordt geïnventariseerd wat de medewerkers nodig hebben om hun veranderende rol vorm te geven. Een goed opleidings- en beoordelingsbeleid dragen bij aan en borgen de gevraagde ontwikkeling van de medewerker.

Organisatie

De veranderingen in de maatschappij en het nieuwe beleid vragen om een nieuw organisatiemodel waarmee we onze ondernemende en innovatieve houding kunnen faciliteren. Dit nieuwe model zal minder hiërarchisch worden georganiseerd waardoor de zelfstandigheid en autonomie van de medewerkers wordt versterkt. Aansturing op hoofdlijnen en lokaal leiderschap moeten ons in staat stellen om lokaal het verschil te maken. De organisatie zal flexibeler moeten worden waardoor er ruimte ontstaat om in te spelen op nieuwe en onverwachte zaken.

De organisatie wordt en blijft een lerende organisatie die ook veel investeert in de ontwikkeling van haar medewerkers en het benutten van talenten.

Gebouw, plaats en faciliteiten

Fysiek, digitaal en mobiel

De bibliotheek is het geheel van fysiek, digitaal en mobiel samen. We willen deze elementen ook nadrukkelijke in samenhang in blijven zetten en ontwikkelen. De bibliotheek als fysieke plek krijgt een andere rol: de spil in de lokale maatschappij, als faciliteit voor de samenleving. In de inrichting zal hiermee rekening gehouden moeten worden en zal hier ruimte voor gemaakt moeten worden, zowel fysiek als financieel. Wel verwachten we dat de benodigde fysieke ruimte kleiner zal worden en vaker in samenwerking met partners wordt gebruikt.

De bibliotheek als online plaats moet (de binding met) de fysieke bibliotheek versterken. Online mogelijkheden tot binding met klanten (community vorming) moet meer ruimte krijgen dan dat het nu heeft.

Ook zullen we er voor kiezen om mobiele en flexibele vormen aan te bieden los van onze fysieke vestigingen.

ICT

Een solide ICT-netwerk en -infrastructuur zijn essentieel voor de komende jaren. Hierdoor kunnen we flexibel kunnen zijn en snel inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Nieuwe technieken, uitstekende wifi en internetwerkplekken maar ook goede vormen van digitale dienstverlening worden

gedragen door het netwerk. Ook de aansluiting op de landelijke digitale infrastructuur van de Koninklijke Bibliotheek is hierbij essentieel.

Financiën

De bibliotheek staat voor de opgave om haar dienstverlening betaalbaar te houden, mee te bewegen met de ontwikkelingen in de maatschappij en een gezonde exploitatie te behouden. Om hiervoor te zorgen, richten we ons in financieel opzicht op kostenreductie en het genereren van andere en nieuwe inkomsten. Hierbij zijn andere businessmodellen noodzakelijk. Ook blijven er specifieke financiële afspraken en maatregelen per gemeente nodig om voor elke gemeente in ons werkgebied een gezonde financiële situatie te bereiken.

Kostenreductie

Traditioneel zijn de onderdelen personeel, huisvesting en collectie de grootste kostenposten. Door een aantal ingrijpende keuzes te maken en maatregelen te nemen proberen we deze kosten te verlagen:

- Reductie van de overheadkosten, onder andere door het inkrimpen van het managementteam en besparing op investeringen en beheer van het ICT-netwerk;
- Besparing op centrale taken, zoals de inzet voor projecten, marketing, centraal inwerken en collectioneren van media;
- Verlaging van de huisvestingskosten in de gemeenten Dongen, Drimmelen, Gilze en Rijen en Geertruidenberg door onder meer een vermindering van het aantal vierkante meters en door bibliotheekfuncties te verplaatsen naar scholen en wijkcentra;
- Bezuiniging op het collectie- en mediabudget; uitgangspunt is 50% besparing op het collectiebudget volwassenen en 30% op het collectiebudget jeugd, met uitzondering van de vestigingen Oosterhout Centrum en Baarle-Nassau/Hertog.
- Reductie van de operationele personeelskosten, onder meer door samenwerking met partners en toenemende betrokkenheid van vrijwilligers. Deze financiële ruimte wordt vervolgens direct weer ingezet voor nieuwe taken en initiatieven waar de medewerkers in de vestigingen mee te maken krijgen.

Genereren van andere en nieuwe inkomsten

De opbrengsten vanuit de individuele gebruikers zullen blijven dalen. Daarom gaan we de komende jaren op zoek naar andere mogelijkheden om

bezoekers van de bibliotheek mee te laten betalen aan de dienstverlening. Hierbij willen we onder andere gebruikmaken van de mogelijkheid om onze faciliteiten te verhuren en onze kennis en kunde te (blijven) vermarkten.

Marketing en communicatie

Ook in onze marketing en communicatie zijn lokaal, samen en zichtbaar het uitgangspunt. We leggen minder nadruk op ledenmarketing. Deze nieuwe insteek vertaalt zich duidelijk naar het eerder genoemde ondernemerschap. Dit wordt meer op lokaal niveau bedreven. Daarom moet het marketingdenken in de organisatie worden ingebed. Wat zijn de lokale ontwikkelingen, wat willen de inwoners van de gemeente, welke

spelers zijn er in het (lokale) veld en hoe kan de bibliotheek zijn kracht het beste benutten? Ook de communicatie met de gemeenten krijgt een grotere rol.

We laten niet alleen in ons producten- en dienstenaanbod zien dat we meer zijn dan de klassieke uitleenbibliotheek. We voeren dit ook door in de hele marketingmix: in de keuze van de communicatiekanalen, -middelen en -uitingen en bij het personeelsbeleid, in de distributiekkanalen en de prijsstelling. Daarmee wordt imagooverandering een hoofdpoddracht. Ook zien we dat communicatie steeds meer een onderdeel wordt van onze producten en diensten. Dit hangt samen met onze rol als verbinder.

Inspiratiebronnen

- Bibliotheek van de toekomst: knooppunt voor kennis, contact en cultuur / Commissie Cohen Den Haag: Sectorinstituut Openbare Bibliotheken, 2014
http://www.sioob.nl/media/documents/SIOB_boek_1-5_22_01.pdf
- Beleidsplan bibliotheek Kennemerwaard 2015-2018, Alkmaar, 2015
http://www.bibliotheekkennemerwaard.nl/images/Meerjarenbeleidsplan_2015_-_2018_Bibliotheek_Kennemerwaard.pdf
- Schatkamer voor leren en ontmoeten, strategische agenda bibliotheek Zwolle 2013-2016 Zwolle, 2013
<http://lezenenlenen.stadkamer.nl/images/stories/2012/beleidsplan%20bieb%20zwolle%202013-2016.pdf>
- Which Future for Libraries? / Professor S. Inayatullah, University of the Sunshine Coast 2010
<http://www.metafuture.org/Articles/which-future-for-libraries.htm>
- The Future of Libraries, Ellyssa Kroski 2013
<http://ellysakroski.com/portfolio/the-future-of-libraries-searching-for-the-deep-field/>